

На основу чл. 16. и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17) и члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 39/09 и 25/18), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК О ПАДОБРАНСТВУ

ДИО ПРВИ - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. (Предмет)

- (1) Овим правилником прописује се:
- извођење падобранских скокова;
 - употреба и одржавање падобрана;
 - обука, испити, дозволе и овлашћења падобранаца;
 - услови које морају испуњавати организације за спровођење обуке падобранаца (у даљем тексту: организације за обуку).
- (2) Одредбе овог правилника односе се на падобране намијењене за извођење падобранских скокова и скокова који се изводе ради спасавања чланова посаде ваздухоплова.
- (3) Одредбе овог правилника не односе се на падобранске скокове који се изводе за потребе Оружаних снага Босне и Херцеговине и ентитетских министарстава надлежних за унутрашње послове.

Члан 2. (Дефиниције)

- (1) За потребе овог правилника користе се следеће дефиниције:
- Аеродром:** одређено подручје (укључујући све зграде, инсталације и опрему) на земљи или на води или на непокретној, приобалној или плутајућој подлози, намијењено за потпуно или дјелимично слијетање, полијетање и кретање ваздухоплова по површини;
 - Активирање падобрана:** радња којом започиње процес отварања падобрана;
 - Стручни надзор (Audit):** систематичан, независан и документован поступак за прибављање доказа и њихову објективну процјену како би се утврдило у којој мјери су усклађени захтјеви;
 - Дневни скок:** скок падобраном изведен у периоду од пола сата прије изласка сунца до пола сата после изласка сунца;
 - Мјесто за доскок:** простор за безбједно приземљење падобранаца, одговарајућих димензија, без препрека и обиљежен одговарајућом сигнализацијом;
 - Главни падобран:** основни падобран којим се изводе скокови падобраном;
 - Главни пакер падобрана (master parachute rigger):** лице обучено за паковање, одржавање, технички преглед, веће поправке падобрана и система веза;
 - Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине - BHDCA:** надлежни орган управе који врши послове одобравања и надзора у складу са одредбама овог правилника (у даљем тексту: BHDCA), Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине - BHDCA (Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation - BHDCA): надлежна ваздухопловна власт Босне и Херцеговине (National Aviation Authority)/Државни надзорни орган Босне и Херцеговине (National

Supervisory Authority)/Надлежни орган (Competent Authority) у чијој су надлежности управни, стручни и надзорни послови из области ваздушног саобраћаја у Босни и Херцеговини;

- Ванаеродромски скок:** скок падобраном који се изводи на површине ван аеродрома или регистроване површине за полијетање и слијетање;
- Кандидат:** подносилац захтјева за стицање дозволе, овлашћења или одобрења испитивача;
- Класични начин обуке:** начин обуке ученика падобранца за стицање дозволе падобранца, када се почетни скокови падобраном изводе принудним активирањем отварања падобрана (гуртна, static line);
- Књжица падобранских скокова (Logbook):** лична евиденција скокова падобранца или ученика падобранца;
- Комплет падобрана:** Комбинација главног и резервног падобрана са једним системом веза са механизмом за отварање главног и резервног падобрана;
- Линија публице: јасно видљива линија која одређује границу простора намијењеног гледаоцима и других простора којима гледаоци имају приступ;
- Неусклађеност:** одступање од важећих прописа, процедура и услова из одобрења за рад;
- Ноћни скок:** скок падобраном изведен у периоду од пола сата после изласка сунца до пола сата прије изласка сунца;
- Овлашћење:** доказ о додатној обучености падобранца које се уписује у дозволу падобранца;
- Организатор ванаеродромског скока:** правно или физичко лице које организује извођење ванаеродромског скока, које је одговорно за његово организовање и које је дужно обезбиједити за то сва потребна одобрења од стране BHDCA;
- Падобран:** справа без моторног погона, углавном израђена од тканине, која се користи за успоравање слободног пада или пребрзе вожње;
- Падобран за спасавање:** падобран намијењен спасавању чланова посаде ваздухоплова;
- Падобранац:** лице које изводи скокове из ваздухоплова користећи падобран, а посједује важећу дозволу падобранца;
- Падобрански аутомат (AAD):** техничка справа која служи за активирање падобрана без утицаја лица које користи падобран;
- Падобрански скок:** скок из ваздухоплова који изводи падобранац или ученик падобранаца;
- Падобрански старт:** простор предвиђен за паковање падобрана, спремање опреме, одмор падобранаца, преглед падобранаца и опреме прије уласка у ваздухоплов;
- Списак испитивача:** списак овлашћених лица која могу да спроводе одређене провјере кандидата с циљем стицања дозволе падобранца и одговарајућих овлашћења, који одобрава и објављује BHDCA;
- Потврда о спроведеној обуци:** потврда коју издаје организација за обуку о завршеној теоријској и/или практичној обуци кандидата;
- Потврда за аеродром:** Потврда за рад аеродрома издата од стране одговарајуће ваздухопловне власти;

- фф) **Пробни скок**: скок који се изводи с циљем испитивања могућности извођења скокова падобраном из појединих врста или типова ваздухоплова;
- гг) **Провјера практичне обучености**: провјера практичне обучености за контролисање положаја тијела у слободном паду, коришћење и управљање падобраном с циљем стицања дозволе или овлашћења;
- хх) **Провјера стручности**: провјера с циљем продужавања или обнављања овлашћења, као и стицање дозволе или овлашћења на основу стране дозволе и/или овлашћења;
- иин) **Резервни падобран**: падобран који падобранац користи у случају отказа главног падобрана;
- јј) **Руководилац скакања**: лице одговорно за припрему и руковођење организованим скакањем падобраном;
- кк) **Силабус**: садржај теоријске и практичне обуке који објављује BHDCA, према коме се разрађује програм обуке;
- лл) **Скок на слободно**: скок при коме активирање падобрана врши падобранац;
- мм) **Скок с принудним активирањем отварања падобрана**: скок приликом кога активирање главног падобрана аутоматски врши гуртна која је закачена за ваздухоплов на прописаном мјесту (скок на "гуртну");
- нн) **Старији пакер падобрана** (senior parachute rigger): лице оспособљено за паковање, одржавање, технички преглед и мање поправке падобрана;
- оо) **Тандем падобран**: падобран посебно конструисан за истовремено скакање два лица (тандем пилот и тандем путник), приликом кога тандем пилот и тандем путник користе један главни и један резервни падобран и при чему путник користи посебан систем веза којим је причвршћен на систем веза тандем пилота;
- пп) **Тандем пилот**: падобранац с уписаним важећим овлашћењем тандем пилот;
- рр) **Тандем путник**: лице које у улози путника учествује у извођењу скока тандем падобраном;
- сс) **Терен**: одређен простор на земљи који задовољава услове за повремено обављање ваздухопловних активности параглајдерима, падобранима, змајевима без мотора и балонима;
- тт) **Ученик падобранац**: лице које се обучава за стицање дозволе падобранца или одређеног овлашћења;
- уу) **Задршка** вријеме слободног пада, вријеме од тренутка искакања из ваздухоплова до тренутка активирања падобрана.
- (2) Скраћенице које се користе у овом правилнику имају следеће значење:
- а) **AAD** (Automatic Activation Device): падобрански аутомат;
- б) **AL** (Accuracy Landing): падобранска дисциплина скока падобраном на циљ;
- ц) **AFF** (Accelerated Free Fall): начин обучавања приликом кога ученик падобранац, од првог скока, изводи скокове са убрзаним слободним падом уз помоћ једног или два AFF наставника падобранства;
- д) **AGL** (Above Ground Level): висина изнад нивоа земље;
- е) **CF** (Canopy Formation): формација куполама падобрана, падобранска дисциплина која се одвија током лета под куполом падобрана када падобранци куполама формирају одређене фигуре;
- ф) **CP** (Canopy Piloting): управљање куполама високих перформанси: падобранска дисциплина која се одвија под куполом падобрана. Падобраном високих перформанси сматрају се сви падобрани којима је специфично оптерећење куполе веће од 60 N/m²;
- г) **FAI** (Fédération Aéronautique Internationale): међународна, непрофитна, невладина организација чији је циљ развој спортског ваздухопловства и аеро-наутике;
- х) **FF** (Free Fly): слободни стил: падобранска дисциплина која се одвија у слободном паду током кога падобранац различитим положајима тијела изводи одређене фигуре и покрете у све три димензије. Овом дефиницијом обухваћени су и индивидуални скокови слободним стилем (Free Style);
- и) **FS** (Formation Skydiving): падобранске формације у слободном паду: падобранска дисциплина која се одвија у слободном паду током кога група падобранаца тијелима формира одређене фигуре;
- ј) **IS** (Individual Style) фигуре: индивидуална падобранска дисциплина која се одвија у слободном паду у којој падобранац у што краћем времену треба да изведе комплет задатих елемената (фигура);
- к) **MSL** (Mean Sea Level): Средњи ниво мора;
- л) **RSL** (Reserve Static Line): веза између слободних крајева главног падобрана и система за активирање резервног падобрана;
- м) **SS** (Skysurfing): скок падобраном са даском за сурфање: индивидуална падобранска дисциплина која се одвија у слободном паду при чему падобранац користи даску за сурфање, посебно прилагођену за извођење скокова падобраном;
- н) **WS** (Wing Suit): падобранска дисциплина приликом које се током слободног пада користи посебно одијело које знатно мијења аеродинамичке карактеристике тијела и омогућава значајно смањење вертикалне и повећање хоризонталне брзине падобранца.

ДИО ДРУГИ - ИЗВОЂЕЊЕ ПАДОБРАНСКИХ СКОКОВА

Члан 3.

(Право извођења падобранских скокова)

- (1) Падобрански скок може изводити:
 - а) ученик падобранац;
 - б) падобранац.
- (2) Падобрански скок може се извести само из ваздухоплова који испуњава услове за извођење летачких операција са циљем искакања падобранаца у складу са прописом којим се утврђују технички захтјеви и управни поступци у вези са летачким операцијама.
- (3) Тандем пилот и наставник тандем пилота могу изводити скок само с типом тандем падобрана за који имају уписан тип у књижици падобранских скокова.
- (4) Ученик падобранац може изводити:
 - а) дневне скокове на аеродрому и регистрованој површини за слијетање и полијетање;
 - б) скокове из авиона и хеликоптера;
 - ц) највише 4 скока у једном дану;
 - д) скокове на циљ (AC) и фигуре (IS);

- e) падобранске формације у слободном паду (FS), при чему остали чланови групе морају имати дозволу категорије C или D;
- f) самосталне скокове слободним стилем (FF).
- (5) Падобранац који посједује дозволу категорије A може изводити:
 - a) дневне скокове на аеродрому и регистрованој површини за слијетање и полијетање;
 - b) скокове из авиона и хеликоптера;
 - c) највише 6 скокова у једном дану;
 - d) скокове на циљ (AC) и фигуре (IS);
 - e) падобранске формације у слободном паду (FS) у групи од 4 члана и више при чему највише два падобранца у групи смију имати дозволу категорије A, док остали чланови групе морају имати дозволу категорије C или D;
 - f) скокове слободним стилем (FF), самостално или у групи од највише 3 падобранца при чему остали чланови групе морају имати дозволу категорије C или D.
- (6) Падобранац који посједује дозволу категорије B може изводити:
 - a) скокове које може изводити падобранац који посједује дозволу категорије A;
 - b) неограничен број скокова у једном дану;
 - c) ноћне скокове;
 - d) скокове из једрилица и балона;
 - e) ванаеродромске скокове на мјесто за доскок, пречника најмање 100 метара;
 - f) групне формацијске скокове у слободном паду (FS);
 - g) скокове слободног стила (FF);
 - h) скокове са камером.
- (7) Падобранац који посједује дозволу категорије C може изводити:
 - a) скокове које може изводити падобранац са дозволом категорије B;
 - b) ванаеродромске скокове на мјесту за доскок пречника величине најмање 50 метара;
 - c) скокове у посебном одијелу за промјену аеродинамике тијела (WS) у складу са упутством произвођача;
 - d) скокове на воду;
 - e) све врсте скокова у слободном паду или под куполом падобрана.
- (8) Падобранац који посједује дозволу категорије D може изводити:
 - a) скокове које може изводити падобранац са дозволом категорије C;
 - b) ванаеродромске скокове без ограничења пречника мјеста за доскок.

Члан 4.

(Коришћење права признатих дозволом)

- (1) Падобранац може користити права призната дозволом падобранца ако:
 - a) је у задња 24 мјесеца остварио најмање 10 скокова падобраном;
 - b) има важеће љекарско увјерење у складу са посебним прописом (у даљем тексту: љекарско увјерење).
- (2) Ако падобранац не испуњава услов наведен у ставу (1) тачка а) овог члана, треба извршити најмање два скока ради провјере стручности са испитивачем како би могао користити права призната дозволом.

Члан 5.

(Посебне одредбе за имаоца стране дозволе и овлашћења и ученике који се у Босни и Херцеговини обучавају за стицање стране дозволе или овлашћења)

- (1) Падобранац, који посједује страну дозволу и овлашћење, може скакати у Босни и Херцеговини ако има:
 - a) важећу дозволу падобранца и испуњава услове за коришћење права признатих дозволом, у складу с прописаним условима државе која издаје дозволу;
 - b) доказ о техничкој исправности падобрана и падобранске опреме коју намјерава да користи за извођење скока.
- (2) Ученик падобранца који се у Босни и Херцеговини обучава за стицање стране дозволе или овлашћења, може се обучавати само ако:
 - a) испуњава услове за обуку у складу са важећим прописима државе која издаје дозволу или овлашћење падобранца;
 - b) посједује доказ о техничкој исправности падобрана и падобранске опреме коју намјерава да користи за извођење скока.
- (3) Обуку ученика падобранца из става (2) овог члана може спроводити лице које испуњава услове за спровођење обуке у складу са важећим прописима државе која издаје дозволу или овлашћење.

Члан 6.

(Одговорност)

- (1) Падобранац је одговоран за безбједно извођење падобранског скока.
- (2) Ученик падобранца је одговоран за безбједно извођење падобранског скока од тренутка уласка у ваздухоплов па до приземљења.
- (3) Наставник падобранства је дужан да обезбиједи све услове и информације потребне за безбједно извођење скока ученика падобранца.
- (4) Пилот тандем падобрана је одговоран за безбједност путника током извођења тандем скока падобраном.

Члан 7.

(Старосна доб)

- (1) Самосталне падобранске скокове може изводити лице старије од 16 година.
- (2) Лице млађе од 18 година може изводити падобранске скокове само уз писмену сагласност оба родитеља или старатеља.

Члан 8.

(Опрема падобранца)

- (1) Падобранац и ученик падобранца приликом извођења падобранског скока морају бити опремљени:
 - a) главним и резервним падобраном који су причвршћени на један систем веза;
 - b) висиномјером;
 - c) заштитним наочарама;
 - d) заштитом за главу;
 - e) одговарајућом одјећом и обућом.
- (2) Ученик падобранца додатно треба бити опремљен:
 - a) тврдом заштитном кацигом;
 - b) падобранским аутоматом на резервном падобрану.
- (3) Систем веза, који се користи у класичном начину обуке, мора бити погодан за извођење скока с аутоматским отварањем главног падобрана.

Члан 9.

(Ограничења и мјерење брзине вјетра при земљи)

- (1) Брзина вјетра при земљи се мјери анемометром, прије почетка извођења скока, те се мора пратити током извођења скока.

- (2) Највећа дозвољена брзина вјетра при земљи:
 - а) за ученике падобранце и падобранце са дозволом категорије А не смије бити већа од 7 m/s;
 - б) приликом извођења тандем скокова падобраном не смије бити већа од 12 m/s;
 - ц) за ноћни скок не смије бити већа од 7 m/s.
- (3) Када брзина вјетра при земљи прекорачи прописану брзину два пута у року од 5 минута, извођење скока ће се прекинути.
- (4) Извођење скока може се наставити уколико измјерена брзина вјетра при земљи у року од 30 минута од тренутка прекида не прелази прописану брзину.

Члан 10.

(Висина скока падобраном)

- (1) Падобрански скок са висине веће од 4 500 метара MSL може изводити падобранац који посједује важећу дозволу категорије С и D и падобрански аутомат на резервном падобрану.
- (2) Извођење падобранског скока са висине:
 - а) од 4 500 до 5 000 метара MSL дозвољено је ако је вријеме од преласка висине од 3 000 метара MSL до тренутка искакања краће од 30 минута;
 - б) од 5 000 метара до 6 000 метара MSL дозвољено је ако је падобранац опремљен додатном опремом за допунско снабдијевање кисеоником или ако је ваздухоплов опремљен системом за допунско снабдијевање кисеоником за сваког падобранца појединачно, а који се користи до тренутка искакања;
 - ц) веће од 6 000 метара MSL дозвољено је ако је падобранац опремљен аутономним системом за допунско снабдијевање кисеоником.

Члан 11.

(Висина активирања падобрана)

Најнижа висина активирања главног падобрана за:

- а) скокове ученика падобранаца износи 900 метара AGL;
- б) скокове падобранаца износи 750 метара AGL;
- ц) извођење тандем скокова износи 1 500 метара AGL.

Члан 12.

(Видљивост и наоблака)

- (1) Падобрански скокови се могу изводити ако се визуелно или помоћу навигационих уређаја ваздухоплова може одредити тачка искакања.
- (2) Ако је база облака нижа од висине искакања и облачност је једнака или већа од 5/8, база облака за извођење падобранског скока треба бити најмање 1 350 метара AGL.

Члан 13.

(Ноћни скок)

- (1) Приликом извођења ноћног скока падобранац мора бити опремљен:
 - а) свјетлосним сигналом, од тренутка одвајања од ваздухоплова па до приземљења;
 - б) освјетљеним или звучним висиномјером.
- (2) Ноћни скок може се изводити само ако је база облака најмање 150 метара изнад висине искакања.

Члан 14.

(Скок на воду)

- (1) Скок на воду падобраном може се изводити само ако је:
 - а) дубина воде на мјесту за доскок већа од 2 метра;
 - б) мјесто за доскок удаљено најмање 15 метара од обале;

ц) обезбијеђена служба спасавања, при чему број моторних чамаца мора бити најмање једнак броју падобранаца који изводе падобрански скок.

- (2) Скок на воду може изводити само падобранац који зна пливати.
- (3) Изузетно од става (1) овог члана, скок на воду се може изводити у базен уз претходно одобрење BHDCA.

Члан 15.

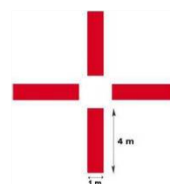
(Мјеста за извођење скока падобраном)

- (1) Скок падобраном може се изводити на аеродромима којима је издата потврда и теренима који имају испуњене услове из Изјаве о усклађености корисника са сегментима обезбјеђивања безбједности на терену.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, скок падобраном може се извести и на површинама ван аеродрома којима је издата потврда и теренима који имају испуњене услове из Изјаве о усклађености корисника са сегментима обезбјеђивања безбједности на терену само уз претходно одобрење BHDCA.
- (3) Када се на удаљености мањој од 50 m од мјеста за доскок налази водена површина дубине веће од 150 cm, потребно је организовати службу за спасавање на води са најмање једним моторним чамцем.

Члан 16.

(Означавање мјеста за доскок на тлу приликом извођења дневног скока)

- (1) Мјесто за доскок на тлу означава се падобранским крстом.
- (2) Падобрански крст се састоји од четири платна димензија 4 m x 1 m црвене, наранџасте или бијеле боје, постављена како је приказано на слици:

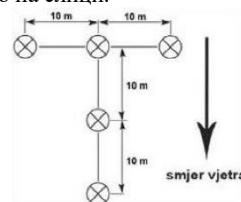

- (3) Падобрански крст служи за комуникацију са посадом ваздухоплова и вођом падобранаца у случају губитка радио-комуникационе везе, тако што:
 - а) када је крст уклоњен, није дозвољено искакање падобранаца из авиона;
 - б) када је уклоњен један крак крста, искакање се привремено обуставља, а ваздухоплов остаје на висини искакања до следећег обавјештења.
- (4) Близу мјеста за доскок мора се поставити показивач вјетра који падобранцима у фази приземљења омогућава процјену смјера и јачине вјетра.

Члан 17.

(Означавање мјеста за доскок на тлу приликом извођења ноћног скока)

- (1) Мјесто за доскок на тлу се означава са најмање 5 свјетала постављених у облику великог латиничног слова Т, како је приказано на слици.

- (2) Мјесто за доскок се не смије означавати:
- а) бакљама;
 - б) отвореним пламеном;
 - ц) пиротехничким средствима.

Члан 18.

(Обавезе организатора ванаеродромског скока)

- (1) Организатор ванаеродромског скока дужан је да обезбиједи да се организација ванаеродромског скока изврши на безбједан начин и у складу са важећим прописима, одобрењима и планом извођења ванаеродромског скока.
- (2) Организатор је дужан да обезбиједи:
- а) да лица која учествују у организацији и извођењу ванаеродромског скока имају одговарајуће искуство и стручност с обзиром на његову сложеност;
 - б) да лица из претходног става имају одговарајуће искуство за извођење планираних активности, важеће дозволе, овлашћења или друге одговарајуће документе, којим доказују стручну оспособљеност и испуњавају друге прописане услове;
 - ц) одговарајуће падобране за извођење планираних активности и доказ о њиховој техничкој исправности;
 - д) одговарајуће ваздухоплове за извођење планираних активности и доказ о пловидбености или други одговарајући документ;
 - е) да је удаљеност мјеста за доскок од линије гледалишта у складу са овим правилником;
 - ф) одржавање реда непосредно прије, у току и непосредно након извођења ванаеродромског скока падобраном;
 - г) доступност служби за случај опасности за вријеме трајања извођења ванаеродромског скока.
- (3) Организатор ванаеродромског скока је дужан именовати руководиоца скакања и његовог замјеника.

Члан 19.

(Обавезе учесника)

- (1) Учесник је дужан да планиране активности изводи на безбједан начин, у складу с важећим прописима, одобрењима, планом извођења ванаеродромског скока и упутствима организатора ванаеродромског скока.
- (2) Учесник може започети са извођењем планираних активности након извршене припреме.
- (3) Учесник не може започети, односно мора прекинути извођење планиране активности, ако метеоролошки услови не дозвољавају њихово безбједно извођење.
- (4) Учесник не смије прелетјети падобраном гледалиште, паркинг за возила и друге објекте на висинама нижим од 5 метара.

Члан 20.

(Захтјев за одобрење ванаеродромског скока)

- (1) Организатор ванаеродромског скока ће поднијети захтјев за одобравање извођења ванаеродромског скока падобраном на начин и под условима које одреди BHDSA.
- (2) Уз захтјев из става (1) овог члана, организатор ванаеродромског скока прилаже детаљан план извођења ванаеродромског скока.

Члан 21.

(План извођења ванаеродромског скока)

План извођења ванаеродромског скока садржи:

- а) мјесто, датум и сат извођења ванаеродромског скока;
- б) имена, контакте и дужности лица укључених у организацију ванаеродромског скока;

- ц) минималан ниво искуства учесника;
- д) тип падобрана којим се изводи ванаеродромски скок;
- е) очекивани број гледалаца;
- ф) нацрт простора за извођење ванаеродромског скока;
- г) начин кориштења ваздушног простора;
- х) начин координације са пружаоцем услуга у ваздушној пловидби и другим корисницима простора на којем се изводи скок;
- и) поступак за одржавање реда на мјесту извођења ванаеродромског скока;
- ј) поступак за случај опасности.

Члан 22.

(Нацрт простора за извођење ванаеродромског скока)

У нацрту простора за извођење ванаеродромског скока морају се навести:

- а) мјесто за доскок за падобранце;
- б) мјесто за доскок за случај опасности;
- ц) простор за гледаоце;
- д) објекти или подручја од посебног значаја;
- и) рељефне и друге значајне препреке.

Члан 23.

(Минимална удаљеност од гледалишта)

- (1) Удаљеност мјеста за доскок од линије гледалишта мора бити најмање 15 метара.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, удаљеност мјеста за доскок од линије гледалишта може бити и мања уколико организатор ванаеродромског скока достави процјену ризика и добије одобрење.

Члан 24.

(Извођење скокова тандем падобраном)

- (1) Извођење скока тандем падобраном није дозвољено изнад 4 500 m MSL.
- (2) Извођење скока тандем падобраном ноћу и на воду није дозвољено.
- (3) Тандем пилот не смије извести скок тандем падобраном ако:
- а) тандем путник има мање од 14 година;
 - б) тандем путник који има мање од 18 година не достави потписану сагласност родитеља или старатеља;
 - ц) постоји сумња да је тандем путник под утицајем алкохола, дрога и других психоактивних средстава;
 - д) постоји било који други разлог који би могао утицати на безбједност извођења скока тандем падобраном;
 - е) није опремљен падобранским аутоматом на резервном падобрану.
- (4) Ванаеродромски скок тандем падобраном може изводити тандем пилот који има најмање 100 скокова тандем падобраном.

Члан 25.

(Информисање тандем путника)

- (1) Тандем пилот ће тандем путнику дати информације о:
- а) постојању или непостојању полисе осигурања која покрива ризик од штете нанесене путнику;
 - б) принудним поступцима у случају нужде у ваздухоплову;
 - ц) поступцима приликом искакања из ваздухоплова;
 - д) поступцима који се примјењују приликом слободног пада;
 - е) поступцима у тренутку активирања тандем падобрана у слободном паду;

- ф) поступцима приликом отказа главног падобрана и поступцима приликом приземљења.
- (2) Тандем пилот ће сачинити писмени документ о начину и садржају информисања путника.
- (3) Документ може бити урађен у форми контролне листе.
- (4) Тандем пилот може извести скок тандем падобраном са путником само ако посједује потписану изјаву тандем путника, којом путник потврђује да је упознат са свим информацијама прописаним у ставу (1) овог члана, те да је сагласан са извођењем скока тандем падобраном.

Члан 26.

(Чување документације о извођењу скока тандем падобраном)

Тандем пилот за сваки изведени скок чува изјаву тандем путника и потписану сагласност родитеља или старатеља уколико је тандем путник млађи од 18 година, најмање 12 мјесеци од датума извођења скока.

Члан 27.

(Руководилац скакања)

- (1) Свако извођење падобранског скока надзире руководиоца скакања.
- (2) Руководилац скакања ће одредити замјеника док је одсутан или се налази у ваздухоплову.
- (3) Руководилац и замјеник руководиоца скакања морају бити пунољетна лица која имају падобранску дозволу категорије С или D, издату од стране BHDCA или друге ваздухопловне власти која је прихватљива за BHDCA.

Члан 28.

(Обавезе руководиоца скакања и замјеника руководиоца скакања)

- (1) Руководилац скакања је дужан обезбиједити услове за обављање скокова на безбједан начин како је то описано овим правилником.
- (2) Дужности руководиоца скакања су да:
 - а) прије почетка скакања провјери метеоролошку ситуацију на мјесту искакања;
 - б) обезбиједи да се падобрански скокови у контролисаном ваздушном простору обављају у складу са условима које је дефинисао пружалац услуга у ваздушној пловидби;
 - ц) обезбиједи да се операција избацивања падобранаца спроводи ваздухопловом који испуњава услове за искакања падобранаца прописане овим правилником;
 - д) упозна посаду ваздухоплова са планираним задацима;
 - е) упозна падобранце са њиховим задацима и контролише њихово извршење;
 - ф) одреди вођу падобранаца код сваког излаза;
 - г) одлучи о почетку, прекиду и завршетку скакања;
 - х) обезбиједи двосмјерну радио-комуникацију са пилотом ваздухоплова из којег се изводе падобрански скокови;
 - и) обезбиједи комуникацију са осталим учесницима који се налазе у зони извођења падобранских скокова;
 - ј) прекине скакање ако постоји непосредна опасност за безбједно извођење падобранских скокова;
 - к) утврди да лица која намјеравају скакати падобраном посједују одговарајућу категорију дозволе и овлашћења;
 - л) провјери документацију падобрана и опреме те њихову исправност;

- м) забрани извођење скока падобраном и опремом за које утврди да немају потребну документацију те да нису исправни;

- н) забрани скакање лицу за које сумња да:

- 1) није психички и физички способно да изведе скок падобраном;
- 2) је под утицајем алкохола, дрога или других психоактивних супстанци;
- 3) не поштује правила скакања падобраном или на други начин угрожава безбједност скакања.

- (3) Руководилац скакања је дужан да информише замјеника о испуњености услова из става (1) овог члана, те јасно дефинише обавезе које преноси на замјеника.

Члан 29.

(Вођа падобранаца у ваздухоплову)

- (1) Вођа падобранаца у ваздухоплову мора да посједује:
 - а) падобранску дозволу категорије В или вишу;
 - б) дозволу категорије С или D када се у авиону налази 15 или више падобранаца;
 - ц) дозволу падобранца категорије D и важеће овлашћење наставника падобранства када се у ваздухоплову налазе ученици падобранци.
- (2) Вођа падобранаца задужен је за:
 - а) комуникацију са пилотом ваздухоплова;
 - б) одређивање распореда искакања;
 - ц) одређивање налета и тачке искакања у сарадњи са пилотом ваздухоплова;
 - д) безбједност и дисциплину падобранаца у ваздухоплову;
 - е) надзор искакања падобранаца из ваздухоплова.
- (3) Вођа падобранаца мора остати у ваздухоплову све док посљедњи падобранац или ученик падобранац не напусти ваздухоплов.

Члан 30.

(Дневна евиденција скокова падобранаца)

- (1) Руководилац скакања води или именује лице које ће водити дневну евиденцију скокова падобранаца и обезбјеђује да дневна евиденција скокова падобранаца остане на земљи.
- (2) Дневна евиденција скокова падобранаца садржи:
 - а) име и презиме лица које изводи или учествује у скоку;
 - б) име и презиме руководиоца скакања, замјеника руководиоца скакања ако је одређен;
 - ц) име и презиме вође падобранаца у ваздухоплову.
- (3) Дневну евиденцију скокова падобранаца потписом потврђује руководиоца скакања или замјеник руководиоца скакања ако је одређен.
- (4) Руководилац скакања дужан је да обезбиједи да се дневна евиденција скокова падобранаца чува најмање 6 мјесеци.

Члан 31.

(Обавеза ношења докумената)

- (1) Падобранац је дужан на захтјев руководиоца скакања или ваздухопловног инспектора показати на увид:
 - а) дозволу падобранца;
 - б) књижицу падобранских скокова;
 - ц) љекарско увјерење;
 - д) књижицу падобрана за падобран који користи;
 - е) доказ о начину и садржају информисања тандем путника;
 - ф) потписану изјаву тандем путника;
 - г) сагласност родитеља или старатеља када је тандем путник млађи од 18 година.

- (2) Ученик падобранац је дужан, на захтјев руководиоца скакања или ваздухопловног инспектора, показати на увид:

- а) књижицу падобранских скокова;
- б) љекарско увјерење;
- ц) књижицу падобрана за падобран који користи.

Члан 32.

(Књижица падобранских скокова)

- (1) Падобранац и ученик падобранац тинтом или неизбрисивом оловком, након сваког скока, уписује податке о извршеном скоку у књижицу падобранских скокова, у складу са Анексом I овог правилника.
- (2) Падобранац и ученик падобранац одговорни су за тачност унесених података у књижицу падобранских скокова.
- (3) Наставник падобранства у књижици падобранских скокова потписом потврђује тачност унесених податка ученика падобранца о извршеним скоковима.
- (4) Испитивач потписом потврђује, у књижици падобранских скокова, да је извршена провјера практичне обучености и провјера стручности.

Члан 33.

(Безбједност у ваздухоплову)

- (1) Пилот ваздухоплова је лице које има право доношења коначне одлуке, а одговоран је за управљање и опслуживање ваздухоплова током лета и на тлу.
- (2) Падобранци који се налазе у ваздухоплову морају носити заштиту за главу у тренутку полијетања и слијетања авиона.
- (3) Изузетно од одредбе из става (2) овог члана, падобранци који се налазе у балону не морају носити заштиту за главу.
- (4) Падобранац који остаје у авиону до слијетања мора искључити падобрански аутомат, ако је то могуће с обзиром на врсту падобранског аутомата.
- (5) Падобрански скок може се извести након одобрења пилота ваздухоплова и вође падобранаца сигналом за дозвољено скакање, који је унапријед одређен.
- (6) Падобранац или ученик падобранац коме се активирао падобран у ваздухоплову је дужан да се, ради безбједности, удаљи од излаза из ваздухоплова до његовог слијетања.

ДИО ТРЕЋИ - УПОТРЕБА И ОДРЖАВАЊЕ ПАДОБРАНА

Члан 34.

(Услови и начин употребе)

Падобран, падобрански аутомат и остала падобранска опрема употребљавају се и одржавају у складу са упутством произвођача и одредбама овога правилника.

Члан 35.

(Подјела падобрана)

Падобрани намијењени за извођење падобранских скокова, према врсти, дијеле се на:

- а) главне падобране;
- б) резервне падобране;
- ц) падобране за спасавање.

Члан 36.

(Временско ограничење употребе падобрана)

- (1) Временско ограничење употребе падобрана прописано је упутством произвођача, али не може бити дуже од 20 година од датума производње за:
 - а) главни тандем падобран;
 - б) резервни падобран;
 - ц) падобран за спасавање.

- (2) Временско ограничење употребе система веза тандем падобрана прописано је упутством произвођача.

Члан 37.

(Означавање падобрана)

- (1) Сваки падобран мора бити означен тако да се могу идентификовати следећи подаци:
 - а) тип падобрана;
 - б) назив произвођача падобрана;
 - ц) серијски број падобрана;
 - д) датум производње падобрана.
- (2) Падобран се сматра неисправним уколико се било који податак из става (1) овог члана не може утврдити.
- (3) Начин означавања падобрана одређује произвођач падобрана.

Члан 38.

(Књижица падобрана)

- (1) Сваки падобран мора имати књижицу падобрана или други одговарајући документ.
- (2) Књижица падобрана или други одговарајући документ садржи следеће податке:
 - а) тип падобрана;
 - б) назив произвођача падобрана;
 - ц) серијски број падобрана;
 - д) датум обављеног техничког прегледа падобрана;
 - е) датум паковања за резервне и падобране за спасавање;
 - ф) извршене веће поправке.

Члан 39.

(Паковање падобрана)

- (1) Падобранац може паковати главни падобран.
- (2) Главни падобран који се користи за извођење скока приликом обуку може паковати:
 - а) ученик падобранац, под надзором наставника, за падобран којим планира извести скок;
 - б) наставник падобранства;
 - ц) старији пакер падобрана или
 - д) главни пакер падобрана.
- (3) Старији или главни пакер падобрана може паковати:
 - а) главни падобран;
 - б) резервни падобран;
 - ц) падобран за спасавање.
- (4) Падобран ће се препакovati најмање једном у 12 мјесеци.
- (5) Старији или главни пакер падобрана који је паковао резервни падобран или падобран за спасавање ће:
 - а) пломбирати резервни падобран и падобран за спасавање пломбом и памучним концем чврстоће до највише 40 N; и
 - б) у књижицу падобрана уписати датум паковања падобрана и потврдити потписом и јединственом ознаком да је паковање обављено у складу са упутством произвођача.
- (6) Пломба треба да садржи јединствену ознаку овлашћеног лица које је паковало падобран.
- (7) Јединствену ознаку овлашћеном лицу додјељује VHDCA приликом издавања овлашћења старији или главни пакер падобрана.
- (8) Старији и главни пакер падобрана воде евиденцију о паковањима резервних падобрана и падобрана за спасавање које су обавили у посљедње 4 године.
- (9) Евиденција о паковањима резервних падобрана и падобрана за спасавање садржи:
 - а) тип падобрана;
 - б) серијски број падобрана;
 - ц) датум производње;

- д) назив произвођача;
- е) тип куполе;
- ф) податке о власнику падобрана;
- г) датум паковања.

Члан 40.

(Технички преглед)

- (1) Падобран се може користити само ако је техничким прегледом утврђена његова исправност за безбједно коришћење.
- (2) Технички преглед падобрана обухвата преглед свих саставних компоненти падобрана у складу са упутствима произвођача и обухвата:
 - а) куполу са конопцима и припадајућим дијеловима;
 - б) систем веза;
 - ц) систем за паковање куполе и конопаца са припадајућим дијеловима;
 - д) систем активирања са припадајућим дијеловима.
- (3) Технички преглед падобрана важи 12 мјесеци од датума обављеног техничког прегледа.
- (4) Технички преглед падобрана могу обављати произвођач падобрана, старији и главни пакер падобрана.

Члан 41.

(Упис и евиденција обављеног техничког прегледа)

- (1) Лице које је обавило технички преглед падобрана дужно је у књижицу падобрана уписати датум обављеног техничког прегледа и потврдити га потписом и жигом са јединственом ознаком да је технички преглед обављен.
- (2) Лице које је обавило технички преглед чува документацију о обављеном техничком прегледу најмање 2 године.

**ДИО ЧЕТВРТИ - ДОЗВОЛЕ И ОВЛАШЋЕЊА
ПОГЛАВЉЕ I. - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ****Члан 42.**

(Подношење захтјева)

Захтјев и докази о испуњавању услова за издавање одређене врсте дозволе и овлашћења, продужавање и обнављање рока важења овлашћења, те за издавање одобрења испитивача падобранаца, подноси се на обрасцу и на начин како је то прописала BHDCA.

Члан 43.

(Обука)

- (1) Обуку за стицање дозволе или овлашћења падобранца може спроводити организација за обуку.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, BHDCA може прихватити обуку од стране произвођача за стицање овлашћења:
 - а) тандем пилот;
 - б) наставник тандем пилота;
 - ц) старији пакер падобрана;
 - д) главни пакер падобрана.

Члан 44.

(Провјера практичне обучености и провјера стручности)

- (1) Провјера практичне обучености и провјера стручности се спроводи на основу одговарајуће контролне листе коју прописује и објављује BHDCA.
- (2) Провјера практичне обучености се спроводи на истом типу падобрана на коме је спроведена обука.
- (3) Провјера практичне обучености и провјера стручности је подијељена у секције које омогућавају провјеру спровођења припреме за скок и извођење скока.
- (4) Секција се сматра положеном ако су положене сви дијелови секције.
- (5) Ако само једна секција није положена, дозвољено је једно понављање полагања те секције.

- (6) У случају прекида провјере из разлога које испитивач:
 - а) сматра оправданим, на сљедећој провјери оцјењују се само секције које у претходној провјери нису биле спроведене у цјелини;
 - б) не сматра оправданим, провјера није положена.
- (7) Испитивач ће прекинути спровођење провјере практичне обучености и провјере стручности ако је угрожена безбједност или може доћи до угрожавања безбједности даљим спровођењем провјере.
- (8) Ако кандидат из два узастопна покушаја не положи провјеру практичне обучености, прије сљедећег приступања провјери дужан је приступити додатној обуци, у организацији за обуку, у складу са писменом препоруком испитивача.

ПОГЛАВЉЕ II. ДОЗВОЛА ПАДОБРАНЦА**Члан 45.**

(Врста дозволе)

Кандидат може стећи дозволу:

- а) категорије А;
- б) категорије В;
- ц) категорије С;
- д) категорије D.

Члан 46.

(Услови за стицање дозволе категорије А)

Услови за стицање дозволе категорије А су:

- а) потврда о завршеној обуци,
- б) провјера практичне обучености;
- ц) важеће лјекарско увјерење.

Члан 47.

(Опште одредбе о обуци за стицање дозволе падобранца)

- (1) Организација за обуку не смије започети обуку малолетног лица без потписане сагласности оба родитеља или старатеља.
- (2) Ученик падобранац може изводити скокове падобраном само ако је завршио теоријску и практичну обуку на земљи и ако посједује важеће лјекарско увјерење и осигурање.

Члан 48.

(Теоријска и практична обука за стицање дозволе падобранца)

- (1) Теоријска обука обухвата сљедеће предмете:
 - а) Принудни поступци у ванредним ситуацијама;
 - б) Технике извођења скока падобраном;
 - ц) Познавање падобрана, падобранске опреме и ваздухоплова;
 - д) Правила и прописи;
 - е) Ваздухопловна метеорологија.
- (2) Практична обука садржи најмање:
 - а) 25 скокова на слободно;
 - б) 5 минута слободног пада.

Члан 49.

(Издавање и рок важења дозволе падобранца)

- (1) Дозволу падобранца издаје BHDCA на обрасцу чији је садржај прописан у Анексу IV овог правилника.
- (2) Кандидату који достави доказе о испуњености услова за стицање дозволе, BHDCA ће на захтјев издати дозволу падобранца без ограниченог рока важења.

Члан 50.

(Стицање дозволе категорије В, С и D)

- (1) Услови за стицање дозволе категорије В, С и D прописани су у Анексу II овог правилника.
- (2) Кандидату који достави доказе о испуњености услова за стицање дозволе категорије В, С и D, овјерене од стране одобреног испитивача, BHDCA ће на основу захтјева

уписати одговарајућу категорију дозволе без ограниченог рока важења.

ПОГЛАВЉЕ III. ОВЛАШЋЕЊА ПАДОБРАНАЦА

Члан 51.

(Опште одредбе)

- (1) Падобранац може стећи овлашћења:
 - а) наставник падобранства;
 - б) AFF наставник падобранства;
 - ц) тандем пилот;
 - д) наставник тандем пилота;
 - е) старији пакер падобрана;
 - ф) главни пакер падобрана.
- (2) Кандидату који испуни услове за издавање овлашћења, BHDSA ће у дозволу падобранца уписати овлашћење са роком важења од 4 године.
- (3) Захтјев за продужавање рока важења овлашћења сматра се поднесеним у року ако се достави BHDSA у року од 90 дана прије истека рока важења овлашћења.

Одјељак А. Овлашћење - наставник падобранства и AFF наставник падобранства

Члан 52.

(Услови за стицање овлашћења)

- (1) Прије почетка спровођења обуке за стицање овлашћења - наставник падобранства и овлашћења AFF наставник падобранства, падобранац треба да има:
 - а) најмање 21 годину;
 - б) дозволу категорије D у трајању од најмање 12 мјесеци;
 - ц) најмање 200 скокова са задржавањем дужим од 30 секунди;
 - д) најмање 50 скокова са задржавањем дужим од 45 секунди;
 - е) најмање 30 скокова са задржавањем дужим од 60 секунди;
 - ф) најмање 10 ванаеродромских скокова;
 - г) најмање 2 ноћна скока.
- (2) Додатно, прије почетка спровођења обуке за стицање овлашћења AFF наставника падобранства, падобранац треба да има:
 - а) најмање 5 сати слободног пада;
 - б) најмање 10 формација у једном скоку у групи од четири падобранца или 8 формација у једном скоку у групи од осам падобранца у складу с FAI правилима за дисциплину групних формацијских скокова (FS).
- (3) Услови за стицање овлашћења - наставник падобранства и AFF наставник падобранства су:
 - а) важеће лекарско увјерење;
 - б) провјера практичне обучености.

Члан 53.

(Обука)

- (1) Теоријска обука за стицање овлашћења - наставник падобранства и AFF наставник падобранства треба да садржи следеће предмете:
 - а) Основно знање из педагогије;
 - б) Дидактика и способност преношења знања;
 - ц) Психологија спровођења обуке и подучавања;
 - д) Методика спровођења обуке;
 - е) Организација и безбједност падобранских скокова;
 - ф) Људске могућности и ограничења.
- (2) Додатно, теоријска обука за стицање овлашћења AFF наставник падобранства обухвата следеће предмете:
 - а) Принудни поступци у ванредним ситуацијама приликом извођења AFF скокова падобраном;

б) Техника и начин извођења AFF скокова падобраном.

(3) Практична обука садржи:

- а) методски час из теоријских предмета;
- б) припрема и рад са кандидатом за стицање дозволе категорије А;
- ц) организација и извођење падобранских скокова;
- д) симулација поступка у случају незгоде или несреће.

(4) Додатно, практична обука за стицање овлашћења AFF наставник падобранства треба да садржи најмање 10 скокова са AFF наставником падобранства у својству ученика.

Члан 54.

(Продужавање и обнављање рока важења овлашћења)

- (1) За продужавање рока важења овлашћења наставник падобранства, кандидат треба да:
 - а) достави потврду организације за обуку да је у року важења овлашћења надзирао најмање 50 скокова ученика падобранца у улози наставника падобранства; или
 - б) положи провјеру стручности за продужавање рока важења овлашћења наставника падобранства са испитивачем у року од 90 дана прије истека рока важења овлашћења.
- (2) За продужавање рока важења овлашћења, AFF наставник падобранства треба да:
 - а) у року важења овлашћења оствари најмање 20 AFF скокова у улози AFF наставника падобранства, од чега најмање 5 скокова у задњих 12 мјесеци прије истека рока важења овлашћења; или
 - б) положи провјеру стручности за продужавање рока важења овлашћења - AFF наставника падобранства са испитивачем у року од 90 дана прије датума истека рока важења овлашћења.
- (3) За обнављање рока важења овлашћења - наставник падобранства или AFF наставник падобранства, кандидат треба да у року од 12 мјесеци прије подношења захтјева:
 - а) присуствује семинару за обнављање знања за наставника падобранства или AFF наставника падобранства;
 - б) положи провјеру стручности за обнављање рока важења овлашћења - наставник падобранства или AFF наставник падобранства са испитивачем.

Члан 55.

(Семинар за обнављање знања за наставника падобранства или AFF наставника падобранства)

- (1) Семинар за обнављање знања може спроводити организација за обуку овлашћена за спровођење обуке за стицање овлашћења - наставник падобранства или AFF наставник падобранства.
- (2) Семинар треба да траје најмање 6 школских часова и да обухвати:
 - а) безбједност извођења скока;
 - б) методику падобранске обуке.
- (3) Организација за обуку је дужна да изда потврду сваком учеснику семинара након спроведеног семинара за обнављање знања.

Одјељак Б. Овлашћење - тандем пилот

Члан 56.

(Услови за стицање овлашћења)

- (1) Прије почетка обуке за стицање овлашћења тандем пилота, падобранац треба да:
 - а) има најмање 18 година;

- б) посједује важећу дозволу категорије D;
- ц) оствари најмање 4 сата слободног пада.
- (2) Услови за стицање овлашћења тандем пилота су:
 - а) потврда о завршеној обуци;
 - б) провјера практичне обучености.

Члан 57.
(Обука)

- (1) Теоријска обука за стицање овлашћења тандем пилота треба да садржи следеће предмете:
 - а) Техника извођења скока тандем падобраном;
 - б) Познавање тандем падобрана;
 - ц) Принудни поступци у ванредним ситуацијама при извођењу скокова тандем падобраном.
- (2) Практична обука треба да садржи најмање 12 скокова тандем падобраном са наставником тандем пилота у улози путника.

Члан 58.
(Упис типа тандем падобрана)

- (1) Обуку за упис типа тандем падобрана може спроводити наставник тандем пилота с уписаним типом тандем падобрана за који спроводи обуку.
- (2) Обука за упис типа тандем падобрана састоји се од два скока с наставником тандем пилота у улози тандем путника.
- (3) Упис типа тандем падобрана уписује се у књижицу падобранских скокова и треба да садржи:
 - а) датум спровођења обуке;
 - б) тип тандем падобрана;
 - ц) личне податке лица које је спровело обуку (име и презиме, број дозволе);
 - д) потпис лица које је спровело обуку.
- (4) Наставник тандем пилота може уписати тип тандем падобрана у властиту књижицу падобранских скокова по принципу самообуке, на основу документације произвођача типа тандем падобрана и извођењем два скока са тандем пилотом у улози тандем путника.

Члан 59.
(Продужавање и обнављање рока важења овлашћења)

- (1) За продужавање рока важења овлашћења, тандем пилот треба у року важења овлашћења да оствари најмање 20 тандем скокова, од чега најмање 5 тандем скокова у задњих 12 мјесеци прије истека рока важења овлашћења.
- (2) За обнављање рока важења овлашћења тандем пилота, кандидат треба, у року од 90 дана прије подношења захтјева, да положи провјеру стручности за обнављање рока важења овлашћења тандем пилота с испитивачем.

Одјељак II. Овлашћење - наставник тандем пилота

Члан 60.
(Услови за стицање овлашћења)

- (1) Прије почетка обуке за стицање овлашћења - наставник тандем пилота, падобранац треба да:
 - а) посједује важећу дозволу падобранца са важећим овлашћењем наставника падобранства;
 - б) оствари најмање 300 скокова тандем падобраном.
- (2) Услови за стицање овлашћења - наставник тандем пилота су:
 - а) потврда о завршеној обуци;
 - б) положена провјера практичне обучености.

Члан 61.
(Практична обука)

Практична обука садржи:

- а) припрему и рад са кандидатом за стицање овлашћења тандем пилот;
- б) организацију и извођење тандем скока;

- ц) симулацију поступка у случају незгоде или несреће.

Члан 62.

- (Продужавање и обнављање рока важења овлашћења)
- (1) За продужавање рока важења овлашћења, наставник тандем пилота треба да:
 - а) у року важења овлашћења изведе најмање 30 тандем скокова у улози наставника тандем пилота, од чега најмање 5 скокова у задњих 12 мјесеци прије истека рока важења овлашћења; или
 - б) положи провјеру стручности за продужавање рока важења овлашћења наставника тандем пилота са испитивачем у року од 90 дана прије истека рока важења овлашћења.
 - (2) За обнављање овлашћења - наставник тандем пилота, кандидат треба да у року од 12 мјесеци прије подношења захтјева:
 - а) присуствује семинару за обнављање знања за наставника падобранства;
 - б) положи провјеру стручности за обнављање рока важења овлашћења наставника тандем пилота са испитивачем.

Одјељак Д. Овлашћење - старији и главни пакер падобрана

Члан 63.

(Услови за стицање овлашћења)

- (1) Прије почетка спровођења обуке за овлашћење - старији пакер падобрана, падобранац треба да посједује важећу дозволу категорије В.
- (2) Услови за стицање овлашћења - старији пакер падобрана су:
 - а) потврда о завршеном оспособљавању;
 - б) провјера практичне оспособљености.
- (3) За стицање овлашћења - главни пакер падобрана, кандидат треба да:
 - а) има овлашћење старији пакер падобрана;
 - б) достави доказ о спроведеном оспособљавању од стране произвођача падобрана за обављање већих поправки падобрана и система веза.

Члан 64.
(Обука)

- (1) Обука падобранца за стицање овлашћења - старији пакер падобрана се спроводи у складу са програмом обуке који треба да садржи елементе:
 - а) теоријске обуке;
 - б) практичне обуке.
- (2) Теоријска обука за стицање овлашћења - старији пакер падобрана треба да садржи следеће предмете:
 - а) Конструкције падобрана;
 - б) Материјали и дијелови падобрана;
 - ц) Алати и поправке падобрана;
 - д) Паковање падобрана;
 - е) Познавање и постављање безбједосних уређаја (AAD и RSL);
 - ф) Документација падобрана.
- (3) Практична обука за стицање овлашћења - старији пакер падобрана треба да садржи:
 - а) паковање главних падобрана, резервних падобрана и падобрана за спасавање;
 - б) поправку падобрана, ранаца и система веза;
 - ц) коришћење алата и опреме.

Члан 65.

(Продужавање и обнављање рока важења овлашћења)

- (1) За продужавање рока важења овлашћења - старији пакер падобрана, кандидат, у року важења овлашћења, треба да изврши:
 - а) паковање најмање 30 резервних падобрана или падобрана за спасавање;
 - б) најмање 15 техничких прегледа падобрана.
- (2) За продужавање рока важења овлашћења - главни пакер падобрана, кандидат, у року важења овлашћења, треба да изврши:
 - а) паковање најмање 40 резервних или падобрана за спасавање;
 - б) најмање 20 техничких прегледа падобрана.
- (3) За обнављање рока важења овлашћења - старији пакер падобрана, кандидат треба у року од 12 мјесеци прије подношења захтјева да испуни следеће услове:
 - а) присуствује семинару за обнављање знања за старијег пакера падобрана;
 - б) положи провјеру стручности за обнављање рока важења овлашћења са испитивачем.
- (4) За обнављање рока важења овлашћења - главни пакер падобрана, кандидат треба да достави доказ о извршеној обнови знања од произвођача падобрана за поправке падобрана и системе веза.

Члан 66.

(Семинар за обнављање знања за старијег пакера падобрана)

- (1) Семинар за обнављање знања може спроводити организација за обуку овлашћена за спровођење обуке за стицање овлашћења - старији пакер падобрана.
- (2) Семинар траје најмање 6 школских часова и садржи следеће цјелине:
 - а) комплетирање и паковање падобрана;
 - б) поправке падобрана, ранаца и система веза;
 - ц) алати и опрема за обављање поправки;
 - д) паковање најмање три различита типа резервних и три типа падобрана за спасавање.
- (3) Организација за обуку је дужна да, након спроведеног семинара за обнављање знања, изда потврду сваком учеснику семинара.

Члан 67.

(Стицање дозволе падобранца или овлашћења на основу стране дозволе или овлашћења)

- (1) За стицање одговарајуће категорије домаће дозволе, на основу важеће стране дозволе падобранца, кандидат треба да има:
 - а) укупан број скокова и вријеме слободног пада потребно за стицање дозволе падобранца у складу са овим правилником;
 - б) положен испит из предмета Правила и прописи;
 - ц) љекарско увјерење;
 - д) положену провјеру стручности са испитивачем.
- (2) За стицање овлашћења падобранца на основу важеће стране дозволе и овлашћења падобранца, кандидат треба да:
 - а) има дозволу падобранца издату у складу са ставом (1) овог члана;
 - б) испуњава услове за приступање обуци за стицање одговарајућег овлашћења, како је прописано овим правилником;
 - ц) положи провјеру стручности са испитивачем.

ПОГЛАВЉЕ IV. ИСПИТИВАЧ ПАДОБРАНАЦА

Члан 68.

(Опште одредбе)

BHDSA ће овластити испитивача падобранаца који ће у њено име спроводити провјере практичне обучености и провјере стручности.

Члан 69.

(Одређивање потребног броја испитивача)

BHDSA одређује број испитивача на основу:

- а) броја ималаца дозвола падобранаца;
- б) броја ималаца овлашћења падобранаца.

Члан 70.

(Одобрење испитивача)

- (1) Кандидат за издавање одобрења испитивача падобранаца треба да:
 - а) посједује дозволу и овлашћење исто или више од дозволе и овлашћења за које се спроводи провјера стручности и провјера практичне обучености;
 - б) испуни услове прописане у Анексу III овог правилника.
- (2) Одобрење испитивача издаје се са роком важења од 4 године.
- (3) Изузетно, када за то постоји оправдан разлог, BHDSA може под одређеним условима и на одређени рок издати одобрење испитивача кандидату који не испуњава све услове из става (1) овог члана.
- (4) BHDSA ће укинути одобрење испитивачу ако утврди да испитивач не спроводи провјере, не води евиденцију о провјерама или не извјештава о спроведеним провјерама на начин који одреди BHDSA.

Члан 71.

(Обавезе испитивача)

- (1) Испитивач је дужан да:
 - а) обави административне послове који се односе на провјере;
 - б) извјештава BHDSA о спроведеним провјерама;
 - ц) извјештава организацију за обуку о спроведеним провјерама, ако је примјењиво.
- (2) Испитивач не смије спроводити провјеру:
 - а) кандидата којег је као наставник падобранства оспособљавао за стицање дозволе или овлашћења за које се спроводи провјера;
 - б) у случајевима када постоји могућност сукоба интереса.
- (3) Изузетно, када за то постоји оправдан разлог, BHDSA може одобрити спровођење провјере испитивачу који је спроводио обуку као наставник падобранства.

ДИО ПЕТИ - ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ

ПОГЛАВЉЕ I. - ОДОБРЕЊЕ ЗА РАД

Члан 72.

(Услови за стицање одобрења за рад)

- (1) Организација за обуку ће обезбиједити да се обука спроводи у обиму и у складу са условима одређеним одобрењем за рад организације за обуку (у даљем тексту: одобрење за рад) и важећим прописима.
- (2) Захтјев и докази о испуњавању услова за издавање или промјену одобрења за рад подноси се BHDSA на образцу и на начин који је прописала BHDSA.
- (3) Уз захтјев за издавање одобрења за рад се прилажу:
 - а) оперативни приручник;
 - б) програм обуке;
 - ц) лични подаци (биографија) одговорног руководиоца;

- д) лични подаци (биографија) и квалификације руководиоца обуке;
 - е) дозвола за рад радио-станице, ако је примјењиво;
 - ф) полиса осигурања за одговорност за штету нанесену трећим лицима.
- (4) BHDSA ће издати одобрење за рад када утврди да су испуњени услови прописани овим правилником.
- (5) Одобрење за рад издаје се без ограничења рока важења.
- (6) Уз захтјев за промјену одобрења за рад се прилажу докази који се односе на извршене измјене.

Члан 73.

(Промјена одобрења за рад)

- (1) Организација за обуку обавјештава BHDSA о промјени услова из одобрења за рад или промјени која утиче на могућност организације да спроводи обуку у обиму и у складу са условима одређеним одобрењем за рад.
- (2) Организација за обуку може спроводити обуку у току поступка за одобравање промјене, под условима које одреди BHDSA.

ПОГЛАВЉЕ II. РУКОВОДЕЋЕ ОСОБЉЕ И ОСОБЉЕ КОЈЕ СПРОВОДИ ОБУКУ

Члан 74.

(Одговорни руководиоца)

Одговорни руководиоца дужан је да обезбједи:

- а) услове потребне за спровођење активности организације за обуку;
- б) непрекидну усклађеност организације за обуку с одобрењем за рад и важећим прописима.

Члан 75.

(Руководилац обуке)

- (1) Руководилац обуке треба да:
- а) посједује дозволу и одговарајућа важећа овлашћења и одобрења потребна за спровођење једне или више врста одобрене обуке;
 - б) положи писмену провјеру из предмета Познавања прописа и оперативног приручника и програма обуке.
- (2) Руководилац обуке је одговоран за:
- а) руковођење и спровођење обуке у складу с одобреним оперативним приручником, одобреним програмом обуке и важећим прописима;
 - б) интеграцију теоријске и практичне обуке;
 - ц) праћење напредовања ученика;
 - д) спровођења теоријског испита;
 - е) праћење непрекидне усклађености обуке с важећим прописима.

Члан 76.

(Особље које спроводи обуку)

- (1) Особље које спроводи обуку мора посједовати одговарајућу дозволу, овлашћење, одобрење и квалификације потребне за спровођење обуке.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, за теоријску обуку BHDSA може овластити лице за које процијени да посједује одговарајуће:
- а) практично искуство у ваздухопловству у области која се односи на обуку, најмање 5 година и које:
 - 1) је завршило семинар за обнављање знања за наставника падобранства/летења;
 - 2) посједује овлашћење наставник падобранства/летења;
 - 3) је завршило курс из области педагогије-психологије; или
 - 4) има звање учитеља, наставника или професора; или

- б) има одговарајуће теоријско знање потребно за спровођење обуке.

- (3) Лице које спроводи обуку, дужно је да обуку спроводи у складу са:

- а) одобреним програмом обуке;
- б) одобреним оперативним приручником;
- ц) важећим пописима.

ПОГЛАВЉЕ III. ОПЕРАТИВНИ ПРИРУЧНИК И ПРОГРАМ ОБУКЕ

Члан 77.

(Оперативни приручник)

- (1) Оперативни приручник треба да садржи:
- а) изјаву одговорног руководиоца;
 - б) прописан поступак за вођење измјена и допуна оперативног приручника;
 - ц) име, презиме и функцију лица које спроводи обуку;
 - д) прописану структуру организације и права и обавезе лица која спроводе обуку;
 - е) списак објеката за спровођење обуке;
 - ф) списак опреме и учила;
 - г) прописан начин и услове за спровођења обуке.
- (2) Приручником се прописује:
- а) услови и поступак за пријаву за обуку;
 - б) начин вођења регистра обуке;
 - ц) начин вођење досијеа ученика;
 - д) начин праћења обуке и напредовања ученика;
 - е) начин спровођење теоријског испита;
 - ф) образац потврде о завршеној обуци;
 - г) падобрани који се користе за спровођење обуке;
 - х) локације које се користе за спровођење практичне обуке;
 - и) начин вођење досијеа руководећег особља;
 - ј) начин вођење досијеа лица која спроводе обуку;
 - к) начин праћења непрекидне усклађености са важећим прописима;
 - л) начин извјештавања о спроведеној обуци;
 - м) начин вођења евиденције и рокови за чување евиденције о обуци.
- (3) Одговорни руководиоца дужан је потписати изјаву да је:
- а) оперативни приручник усклађен с важећим прописима;
 - б) упознат са садржајем приручника и својим обавезама.
- (4) Одговорни руководиоца је дужан одржавати усклађеност оперативног приручника са важећим прописима.
- (5) Оперативни приручник мора бити доступан руководећем особљу, лицима која спроводе обуку и ученицима.

Члан 78.

(Програм обуке)

- (1) Програм обуке садржи:
- а) теоријску обуку;
 - б) практичну обуку; или
 - ц) комбиновану теоријску и практичну обуку.
- (2) Програм обуке треба да садржи:
- а) изјаву одговорног руководиоца;
 - б) прописан начин вршења измјена и допуна програма обуке;
 - ц) циљ и задатке обуке;
 - д) дидактичко-методичка упутства;
 - е) списак стручне литературе која се користи током спровођења обуке;
 - ф) опрему за комуникацију;
 - г) разраду спровођења обуке.
- (3) Одговорни руководиоца потписује изјаву:

- a) да је програм обуке усклађен с важећим прописима; и
- b) да ће се обука спроводити у складу с одобреним програмом обуке.
- (4) Разрада теоријске обуке садржи:
 - a) детаљну разраду наставних цјелина у складу с важећим прописима;
 - b) разраду сатнице за сваку наставну цјелину.
- (5) Разрада практичне обуке треба да садржи детаљну разраду практичних вјежби.
- (6) Детаљна разрада практичних вјежби садржи:
 - a) разраду скокова;
 - b) задатак вјежбе;
 - c) елементе вјежбе;
 - d) начин извођења вјежбе;
 - e) метеоролошке услове за извођење вјежбе;
 - f) оцјену успјешности савладавања вјежбе.
- (7) Одговорни руководилац је дужан да непрекидно одржава усклађеност програма обуке с важећим прописим и литературом.
- (8) Програм обуке мора бити доступан свим лицима укљученим у процес обуке.

ПОГЛАВЉЕ IV. ИНФРАСТРУКТУРА, ПАДОБРАНИ И ОПРЕМА

Члан 79.

(Инфраструктура организације, опрема и учила)

- (1) Организација за обуку у свом саставу треба да садржи инфраструктуру, опрему и учила потребне за спровођење одobreне обуке, укључујући одговарајући простор за:
 - a) извођење теоријске обуке;
 - b) руководеће особље и лица која ће спроводити обуку;
 - c) чување падобрана, као и друге опреме која се користи за обуку.
- (2) Простор за извођење теоријске обуке треба бити одговарајући за број ученика који похађају обуку и за чување опреме и учила која се користе приликом спровођења обуке.
- (3) Литература потребна за теоријску и практичну обуку мора бити доступна свим лицима укљученим у процес обуке.

Члан 80.

(Опрема за комуникацију)

Када потребе обуке то захтијевају, организација за обуку ће обезбиједити средства за комуникацију с циљем обављања комуникације између лица која спроводе обуку и ученика.

ПОГЛАВЉЕ V. ДОКУМЕНТАЦИЈА ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Члан 81.

(Праћење спровођења обуке и напредовања ученика)

- (1) Одговорни руководилац је дужан да обезбиједи систем праћења теоријске и практичне обуке и напредовања ученика.
- (2) Одговорни руководилац је дужан да обезбиједи да лице које спроводи обуку буде упознато са садржајем теоријске и практичне обуке и начином праћења напредовања ученика.
- (3) Лице које спроводи обуку може да започне спровођење обуке ученика након што се упозна са садржајем теоријске и практичне обуке и начином праћења напредовања ученика.

Члан 82.

(Спровођење теоријског испита)

- (1) Одговорни руководилац је дужан да обезбиједи систем спровођења теоријског испита.
- (2) Теоријски испит обухвата проверу знања у обиму прописаном за одређени предмет, у складу са овим правилником.

Члан 83.

(Обука ученика који је започео обуку у другој организацији)

- (1) Обука ученика, који је започео обуку у некој другој организацији за обуку, спроводи се у зависности од разлике програма обуке организације која је започела обуку и програма обуке организације у којој се наставља спровођење обуке.
- (2) Разлику између програма из става (1) овог члана утврђује организација за обуку која наставља спровођење обуке.

Члан 84.

(Документација организације)

- (1) Одговорни руководилац треба обезбиједити вођење документације која се састоји од:
 - a) досијеа руководећег особља и особља које проводи обуку;
 - b) досијеа ученика;
 - c) регистра обуке ученика;
 - d) потврде о завршеној обуци;
 - e) извјештаја о спроведеној обуци.
- (2) Одговорни руководилац може водити документацију у писменом и/или електронском облику.

Члан 85.

(Досије руководећег особља и особља за спровођење обуке)

Досије одговорног руководиоца, руководиоца обуке и особља које спроводи обуку садржи:

- a) личне податке;
- b) доказе о потребним квалификацијама;
- c) уговор о ангажовању особља.

Члан 86.

(Досије ученика)

Досије ученика садржи:

- a) редни број ученика у регистру;
- b) личне податке ученика;
- c) фото-копију љекарског увјерења;
- d) уговор о похађању обуке;
- e) писмену сагласност родитеља, односно старатеља, ако је ученик малолетан;
- f) разлику програма обуке, ако је примјењиво;
- г) податке о праћењу теоријске и практичне обуке, као и процјену напредовања ученика;
- x) доказ о спроведеном теоријском испиту;
- и) потврду о завршеној обуци.

Члан 87.

(Регистар обуке)

Регистар обуке садржи:

- a) редни број ученика у регистру;
- b) врсту обуке која се спроводи;
- c) датум почетка обуке;
- d) датум завршетка обуке;
- e) датум почетка и завршетка скакања под надзором организације за обуку након завршене обуке.

Члан 88.

(Уговор о ангажовању особља)

Одговори руководилац је дужан да закључи уговор о ангажовању руководећег особља и особља које спроводи обуку, којим се утврђују међусобна права и обавезе, осим ако

таква међусобна права и обавезе не произилазе из неког другог правног акта.

Члан 89.

(Уговор о похађању обуке)

Одговорни руководиоца закључује уговор о похађању обуке са сваким учеником који се обучава.

Члан 90.

(Потврда о завршеној обуци)

- (1) Организација за обуку ће издати потврду о завршеној обуци ученику који је завршио обуку и положио теоријски испит.
- (2) Потврда о завршеној обуци се издаје најкасније 30 дана од датума завршетка обуке.
- (3) Потврда о завршеној обуци важи 12 мјесеци од датума издавања.
- (4) Након истека рока важења потврде о завршеној обуци, ради стицања нове потврде, ученик је дужан да обави додатну обуку коју је утврдила организација за обуку.
- (5) Лице које је завршило обуку може да скаче падобраном до датума полагања испита за стицање дозволе или овлашћења:
 - а) само под надзором организације за обуку која је спровела обуку;
 - б) не дуже од 12 мјесеци од датума завршетка обуке.

Члан 91.

(Извјештавање BHDCA)

Одговорни руководиоца ће најкасније до 1. марта сваке календарске године поднијети извјештај BHDCA о:

- а) броју ученика који су започели обуку током претходне календарске године;
- б) укупном броју ученика који нису завршили обуку;
- ц) укупном броју ученика који су започели обуку;
- д) броју ученика који су завршили обуку током претходне календарске године;
- е) броју скокова које су ученици остварили током претходне календарске године;
- ф) укупан број скокова које су остварили ученици.

Члан 92.

(Чување документације)

- (1) Одговорни руководиоца је дужан да обезбиједи одговарајући начин чувања документације који омогућава доступност података у разумном временском року, заштиту од оштећења, неовлашћене измјене и крађе.
- (2) Одговорни руководиоца ће обезбиједити безбједносни систем вођења евиденције (backup) за документацију у електронском облику.
- (3) Сва документација организације за обуку се чува најмање 5 година.

ПОГЛАВЉЕ VI. НАДЗОР ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Члан 93.

(Надзор организације)

Одговорни руководиоца дужан је да овлашћеним лицима BHDCA омогући приступ инфраструктури, падобранима, опреми, училима, документима, евиденцији и другим подацима релевантним за врсту обуке коју организација спроводи, а с циљем праћења сталне усклађености са захтјевима из овог правилника.

Члан 94.

(Налази)

- (1) BHDCA ће организацији за обуку изрећи налаз категорије 1 ако:
 - а) утврди значајну неусклађеност која угрожава безбједност или може довести до угрожавања безбједности;

- б) утврди да су у поступку сертификације измјене одобрења за рад или отклањања налаза у току спровођења надзора поднесени нетачни, непотпуни, кривотворени докази; или
 - ц) није омогућено обављање стручног надзора или инспекцијског надзора током нормалних радних сати, након два узастопна писмена обавјештења, достављена организацији, о намјери спровођења стручног надзора или инспекције.
- (2) BHDCA ће организацији за обуку изрећи налаз категорије 2 за све остале утврђене неусклађености.
 - (3) Ако је организацији за обуку изречен налаз категорије 1, BHDCA ће одузети или привремено одузети одобрење за рад.
 - (4) Након достављања извјештаја BHDCA, којим се организацији за обуку изриче налаз категорије 2, а да би одобрења за рад остало на снази, организација за обуку је дужна да у року одређеном од стране BHDCA:
 - а) изврши анализу узрока неусклађености;
 - б) предложи одговарајуће корективне мјере за отклањање и спречавање поновног појављивања истог налаза;
 - ц) прибави одобрење за предложене корективне мјере од стране BHDCA;
 - д) спроведе одобрене корективне мјере.
 - (5) Рок за отклањање налаза категорије 2 не може бити дужи од 3 мјесеца.
 - (6) Изузетно од става (5) овог члана, BHDCA може, на захтјев и уз прихватљиво образложење организације за обуку, једном продужити рок за отклањање налаза за најдуже 3 мјесеца.
 - (7) Налаз категорије 2 постаје налаз категорије 1 ако организација за обуку у дефинисаном року не спроведе корективне активности.

ДИО ШЕСТИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 95.

(Прелазне одредбе)

- (1) Дозвола падобранца, издата у складу са Правилником о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90), биће замијењена за одговарајућу категорију дозволе у зависности од доказа о испуњавању услова за стицање категорије дозволе у складу одредбама овог правилника.
- (2) Овлашћења падобранца, издата у складу са Правилником о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90), важе до датума истека рока важења.
- (3) Важеће овлашћење пакер падобрана, издато у складу са Правилником о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90), може се замијенити са овлашћењем старији пакер падобрана у складу са овим правилником ако кандидат достави доказ о обављеном оспособљавању у организацији за обуку, у складу са програмом разлика који је одобрила BHDCA.
- (4) Обука спроведена у складу са Правилником о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90) сматра се спроведеном у складу са овим правилником ако је завршена у року од 12 мјесеци од датума ступања на снагу овог правилника.
- (5) Обука спроведена у складу са Правилником о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90) сматра се спроведеном у складу с овим правилником.
- (6) Испити за стицање дозволе и овлашћења, започети у складу са Правилником о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90), сматрају се спроведеним у складу са овим правилником ако се положи у

- року од 12 мјесеци од датума ступања на снагу овог правилника.
- (7) Захтјеви за полагање испита за стицање дозвола и овлашћења, који су поднесени у складу са Правилником о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90), који нису ријешени до ступања на снагу овог правилника, ријешаће се у складу са овим правилником.
- (8) Организације за обуку, којима је одобрење за рад издато у складу са одредбама Правилника о условима које мора да испуњава школа или школски центар за обучавање ваздухопловног особља ("Службени гласник БиХ", број 51/04), могу спроводити обуку најдуже 12 мјесеци од датума ступања на снагу овог правилника.
- (9) Одобрење за рад организацији за обуку, издато у складу са одредбама Правилника о условима које мора да испуњава школа или школски центар за обучавање ваздухопловног особља ("Службени гласник БиХ", број 51/04), сматра се издатим у складу са овим правилником.
- (10) Захтјеви за издавање одобрења за рад организације за обуку, у складу са одредбама Правилника о условима које мора да испуњава школа или школски центар за обучавање ваздухопловног особља ("Службени гласник БиХ", број 51/04), који нису ријешени до ступања на снагу овог правилника, ријешаће се у складу са овим правилником.
- (11) Овлашћење испитивача, издато прије ступања на снагу овог правилника, важеће је до датума истека рока важења.
- Члан 96.
(Анекси)
- (1) Анекс I, II, III и IV чине саставни дио овог правилника.
(2) Анекси из става (1) овога члана су:
а) Анекс I: Садржај књижице падобранских скокова;
б) Анекс II: Услови за стицање дозволе категорије B, C и D;
ц) Анекс III: Услови за одобрење испитивача;
д) Анекс IV: Садржај обрасца дозволе падобранца.
- Члан 97.
(Ступање на снагу)
- (1) Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".
(2) Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о падобранству ("Службени гласник СФРЈ", бр. 73/89 и 57/90) и Правилник о условима које мора да испуњава школа или школски центар за обучавање ваздухопловног особља ("Службени гласник БиХ", број 51/04), у дијелу који се односи на обуку падобранаца.
- Број 1-3-02-3-229-12/25
23. априла 2025. године
Бања Лука
- Генерални директор
Зорислав Ивановић, с.р.

АНЕКС I

САДРЖАЈ КЊИЖИЦЕ ПАДОБРАНСКИХ СКОКОВА

(1) Књижица падобранских скокова садржи сљедеће податке за сваки скок падобраном:

- а) редни број скока;
- б) датум извршења скока;
- ц) мјесто извршења скока;
- д) сврха скока;
- е) висина извршења скока;
- ф) тип падобрана;
- г) тип ваздухоплова из којег се изводе падобрански скокови;
- х) вријеме слободног пада;
- и) напомене и овјера.

(2) У књижицу падобранских скокова не уписује се вријеме проведено у ваздушном тунелу.

(3) Странице књижице падобранских скокова морају бити нумерисане.

АНЕКС II

УСЛОВИ ЗА СТИЦАЊЕ ДОЗВОЛЕ КАТЕГОРИЈЕ В, С И D

Писмени теоријски испит из Табеле 1. за стицање дозволе категорије В, С и D садржи питања из следећих тема:

- а) Принудни поступци у ванредним ситуацијама;
- б) Технике извођења скока падобраном;
- ц) Познавање падобрана, падобранске опреме и ваздухоплова из којег се врши скакање.

ДОЗВОЛА	КАТЕГОРИЈЕ В	КАТЕГОРИЈЕ С	КАТЕГОРИЈЕ D
УСЛОВИ	1. дозвола категорије А; 2. 50 скокова падобраном на слободно; 3. 30 минута слободног пада; 4. 10 групних формацијских скокова у слободном паду (FS) у групи од четири или више падобранаца или изведен комплет фигура за највише 20 секунди или демонстрирати основне елементе слободним стилем (FF) у слободном паду; и 5. писмени теоријски испит за стицање дозволе категорије В спроведен од стране овлашћеног испитивача.	1. дозвола категорије В; 2. 200 скокова падобраном на слободно; 3. 60 минута слободног пада; 4. 20 групних формацијских скокова у слободном паду (FS) у групи од четири или више падобранаца или изведен комплет фигура за највише 16 секунди или демонстрирати напредне елементе слободног стила (FF) у слободном паду; и 5. писмени теоријски испит за стицање дозволе категорије С спроведен од стране овлашћеног испитивача.	1. дозвола категорије С; 2. 500 скокова падобраном на слободно; 3. 180 минута слободног пада; и 4. писмени теоријски испит за стицање дозволе категорије D спроведен од стране овлашћеног испитивача.

Табела 1.

АНЕКС III

УСЛОВИ ЗА ОДОБРЕЊЕ ИСПИТИВАЧА

Испитивач	Дозволе падобранца класичним методом обуке и овлашћења наставник падобранства	Дозволе падобранца AFF методом спровођења обуке и AFF наставника падобранства	Овлашћење тандем пилот и наставник тандем пилота	Овлашћење старији пакер падобрана	Овлашћење главни пакер падобрана
Услови	1. важеће овлашћење наставник падобранства најмање 4 године; и 2. потврда организације за обуку да је надзирао најмање 150 скокова ученика падобранаца у улози наставника падобранства.	1. важеће овлашћење AFF наставник падобранства најмање 4 године; и 2. најмање 150 AFF скокова за обучавање ученика за стицање дозволе падобранца.	1. важеће овлашћење наставник тандем пилота најмање 4 године; и 2. важећа потврда о обучености за испитивача тандем пилота издата од стране произвођача тандем падобрана за тип падобрана за који се тражи овлашћење.	1. важеће овлашћење старији пакер падобрана најмање 2 године; и 2. паковање најмање 50 резервних или падобрана за спасавање.	1. важеће овлашћење главни пакер падобрана најмање 2 године; и 2. најмање 40 техничких прегледа падобрана; и 3. паковање најмање 100 резервних или падобрана за спасавање.

Табела 2.

АНЕКС IV

САДРЖАЈ ОБРАСЦА ДОЗВОЛЕ ПАДОБРАНЦА

Образац дозволе падобранца садржи:

- грб Босне и Херцеговине, текст: Босна и Херцеговина, Министарство комуникација и транспорта, Дирекција за цивилно ваздухопловство, назив дозволе, опште податке о носиоцу дозволе (број дозволе, презиме и име, датум рођења, мјесто рођења, држављанство, адреса и потпис) и податке о издавању дозволе;
- податке о стеченим и посебним овлашћењима и напомену;
- евиденцију о стеченим и посебним овлашћењима, којима се продужава важење, и њихов рок важења.